

Slovenski dom

Štev. 81.

V Ljubljani, v soboto, 11. aprila 1942-XX

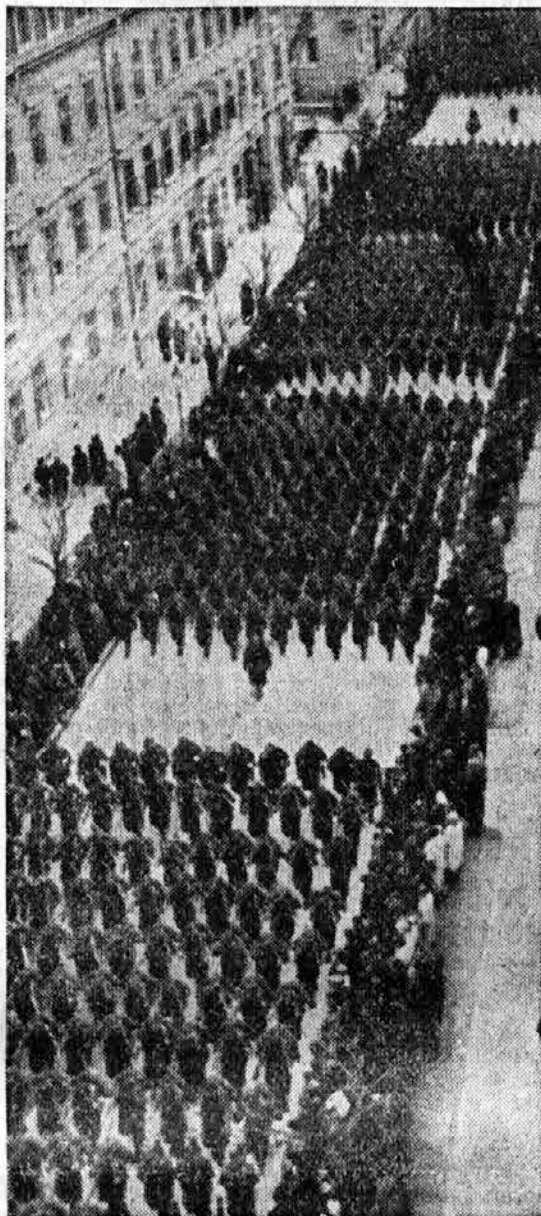
Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Ob obletnici prihoda italijanske vojske v Ljubljano

Prva parada italijanskih oddelkov v Ljubljani.

Il bollettino No. 678: Incessanti azioni aeree nel Mediterraneo e nell'Africa

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Nuovi scontri di elementi avanzati si sono risolti in Cirenaica a nostro completo vantaggio. Nel corso delle operazioni di rastrellamento nel Sahara Libico è stata accertata la distruzione di altri mezzi corazzati nemici.

In una serie di brillanti azioni l'aviazione ha arrecato danni considerevoli a centri logistici delle retrovie avversarie: cacciatori tedeschi impegnati contro forti reparti similari hanno abbattuto quattro «Curtiss», altro apparecchio, colpito dalla difesa contraerea di Giallo, precipitava nei pressi dell'asi.

Anche su Malta grosse formazioni dell'Asse hanno rinnovato poderosi attacchi battendo con successo le opere portuali e navali dell'isola e sconvolgendo gli apprestamenti bellici. Cinque velivoli sono stati distrutti in combattimento dalla caccia germanica.

Vojno poročilo št. 678:

Nepretrgani uspešni letalski nastopi na Sredozemlju in v Afriki

Uradno vojno poročilo št. 678 pravi:

V Cirenaiki je prišlo do novih spopadov med sprednjimi oddelki v našo popolno korist. Pri čiščenju libijske Sahare je bilo uničenih več angleških oklepnih vozil.

Letalstvo je v vrsti sijajnih akcij povzročilo znatno škodo sovražnikovim zbirališčem in zaledju.

Nemški lovci, ki so se spustili v boj z močnimi nasprotnimi lovskimi oddelki, so sestrelili štiri »Curtisse«.

Še eno angleško letalo, ki ga je zadela protiletalska obramba v Giallo, je strmoglavilo blizu zelenice na tla.

Tudi na Malto so velike skupine osnega letalstva obnovile močnejše napade ter poškodovale vojaške naprave. Nemško lovsko letalstvo je v bojih sestrelilo pet letal.

Generalni tajnik v romunskem finančnem ministertvu bo odpoval v Švico in na Švedsko, kjer se bo dogovarjal glede izmenjave romunskih denarnih zalog v tujini.

Solijo je prispel ravnatelj nemškega ministertva za prehrano, Walter, ki se bo sešel z bolgarskim kmetijskim ministrom Kuševim.

Japonske pomorske zmage pri Ceylonu

Potopitev angleške letalonosilke »Hermes«, dveh lahkih križark, enega rušilca in ene stražne ladje
Podrobnosti o ameriškem umiku z Batanga — Strahovit japonski napad na birmansko mesto Mandalay

Tokio, 11. aprila. s. Glavni stan japonskih imperialnih sil javlja, da je bila 9. aprila potopljena blizu Trincomakija, ob vzhodni obali otoka Ceylona, angleška letalonosilka vrste »Hermes«, dalje dve lahki križarki »Birmingham« in »Emerald«, en rušilec in ena stražna ladja. Razen tega se bile poškodovane še ena lažja križarka in šest trgovskih ladij. Zbitih je bilo 56 letal. Japonske izgube znašajo 10 letal, vojna mornarica pa ni izgubila ničesar.

Rim, 11. aprila. s. Uradno poročilo britanske poročevalske agencije Reuter potrjuje potopitev letalonosilke »Hermes« (10.800 ton, nosila je 20 letal) in pristavlja, da je to četrta letalonosilka, kar so jih od začetka vojne iz-

gubili Angleži. Prvi tri letalonosilke so bile: »Courageous«, »Glorious« in »Ark Royal«. Agencija tudi pravi, da je imela Velika Britanija ob začetku vojne šest letalonosilk.

Tokio, 11. aprila. s. Japonske čete so zasedle Limay na jugovzhodnem koncu polotoka Batanga in sicer v sredo. Amerikansko-filipinske čete so že pred začetkom silovite japonske ofenzive zapustile mesto in poprej zažgale razne tovarne in naprave. Nasprotnik se je umikal v smeri proti Marivelesu, ameriškemu oporišču, ki leži na skrajnem koncu polotoka Batanga. Japonski letalski oddelki so silovito bombardirali letališče pri Marivelesu. Bombe so storile veliko škodo in je letališče postalo

neuporabljivo. Izbruhnili so tudi veliki ognji. Na odseku severno od Marivelesa so se umikale nasprotnikove čete v neredu. Japonske čete so naglo napredovale proti jugu in zasedle središče Gaben, ki je bilo le delno razrušeno po umikajočem se nasprotniku. Nasprotnik je poskušal rešiti čim več svojih čet na osamljeni utrjeni otok Corregidor in je uporabljal zato majhne prevozne ladje. Toda japonske pomorske enote, ki so delovale v teh vodah, so onemogočile vse te nasprotnikove nakane. Ujetih je bilo veliko Amerikancev in Filipincev, med njimi tudi poveljnik 21. divizije n poveljnik 22. polka severnoameriških čet. Japonske prednje straže so vkorakale v Lime zunaj Limaya v prvih jutranjih urah. Nasprotnik je še naprej bežal proti Marivelesu. Zaradi stalnih budih bombnih napadov japonskih letal je več tisoč ameriških in filipinskih vojakov ostalo odrezanih od glavnine pri Limayu in v Lamau ter bližnjih krajih.

Stockholm, 11. aprila. s. Londonski tlopisnik švedskega lista Aftonbladet sporoča nekatere zanimivosti iz bombnega napada japonskih letal na Mandalay. Ob tej priliki je našlo smrt 3000 oseb. Dejansko je res, da so japonska letala neopazeno priletela nad mesto in so bombe začele preletati, preden je bil dan alarmni znak, in prej, preden se je prebivalstvo moglo umakniti v zavetišča. Pozvročena opustošenja so bila velika: središče mesta je bilo v nekaj minutah spremenjeno v kup razvalin, močan veter pa je raztrosil ogenj vsenaokrog, da je bilo vse mesto videti v enem samem ognjenem morju. Nesrečno prebivalstvo se je pred strahotami bombardiranja zateklo v jarke in mala jezera in si tam skušalo blažiti pekoče opekline.

Uradni obisk vrhovnega poveljnika madžarske vojske v Rimu

Budimpešta, 11. aprila. s. Madžarska brzojavna agencija poroča, da je odpotoval danes v Rim na povabilo načelnika italijanskega glavnega stana načelnik madžarskega glavnega stana general Szombathely.

Novica, da bo v povračilo obiska, ki ga je v Budimpešti naredil načelnik italijanskega glavne-

ga stana general Cavallero, prispel v Rim ugledni madžarski general, je vzbudila v političnih in vojaških krogih živo zadovoljstvo. Posebej poudarjajo, da pomeni obisk generala Cavallera v Budimpešti in obisk generala Szombathelyja ponovno potrdilo za tesno sodelovanje med oboroženimi silami ozi in vojskami zaveznih držav, ki so se pridružile trojni zvezi.

Hrvaška hvaležnost Italiji in Nemčiji

Italijansko-nemško-hrvaška parada v Zagrebu — Paveličev govor ob prvi obletnici hrvaške samostojnosti

Zagreb, 11. aprila. s. Ustaška hrvaška prestolnica je včeraj z vsem gorečim navdušenjem obhajala zgodovinski dan, ki ne pomeni samo slovesno proslavo važnega datuma v novi državi, marveč tudi izpričuje, da je Hrvaška v blisku ognja in krvi sedanje vojne znala premagati svoje notranje in zunanje sovražnike ter se z zavestnim korakom približati trdnosti, ki je bistven pogoj za varno bodočnost in blaginjo. Med prazničnim potrkavanjem vseh zvonov zagrebskih cerkva je bila v bogato okrašeni zgodovinski cerkvi sv. Marka slovesna zahvalna služba božji, pri kateri so bili poglavnik, vlada in vsi višji državni ter ustaški odličniki, diplomatski zbor in posebna italijanska, nemška, madžarska, bolgarska, romunska in slovaška odposlanstva, predstavniki hrvaških in zaveznih oboroženih sil. Po službi božji so se oblastniki odpravili v palačo kralja Tomislava, kjer so se razvrstili na častnem odru nasproti umetnostnemu paviljonu in pričakovali poglavnika in veliko vojaško parado.

Parada se je pričela z mimohodom italijanskih in nemških oddelkov. Italijanski oddelki so stopali mimo v rimskem koraku in množica jih je toplotno pozdravila. Nato so prišli hrvaški oddelki vseh vrst orožja.

Popoldne je bila v Saboru slovesna seja, h kateri so prišli diplomatski zbor in vsa tuja vojaška odposlanstva. Poglavnik je imel važen govor, v katerem je naglasil zgodovinsko in politično važnost dneva, ki ga Hrvaška proslavlja, in se spominjal vseh tistih, ki so darovali svojo življenje za državno svobodo. »Hkrati pa — je dodal — se z veseljem spominjamo v teh dneh državnega slavlja vseh tistih, ki jim moramo biti globoko hvaležni za vse, kar imamo, naših prijateljskih zaveznic Italije in Nemčije ter še posebej njihovih velikih voditeljev Duceja in Führerja. Poleg tega se moramo zahvaliti slavni vojskama, ki sta s krvjo in žrtvami

dosegla, da se je Hrvaška osvobodila in da je hrvaški narod postal sam svoj gospodar. Nato je poglavnik podal pregled vsega doslej opravljenega dela počenši z ureditvijo oboroženih sil. Dejal je: »Položili smo temelje za ureditev naše vojske, zdrave in mlade temelje, ker želimo, da bo hrvaška vojska v bodočnosti taka, kakršna je bila v slavni preteklosti. Ustvarili smo tudi novo upravo, kati tista, ki je bila pred hrvaškim preporodom, je bila vprav nasprotna vsaki pravi državni upravi. Ustvarili smo državno gospodarstvo, posebno še gospodarstvo hrvaškega kmeta, da bi hrvaško kmečko gospodarstvo bilo v bodočnosti tako, ki bo varovalo gospodarsko neodvisnost vsega naroda in kmetom nudilo vredno življenje.«

Nato je Poglavnik nadaljeval: »V tem letu bomo opravili svojo dolžnost do naših zaveznikov in za vojno proti našim največjim sovražnikom bomo dali vse, kar bomo premogli.« Potem se je zahvalil ljudstvu in sodelavcem ter rekel: »Hrvaški narod je dokazal, da ljubi svojo svobodo in neodvisnost države ter da se jima ne bi hotel odreči za nobeno ceno.« Govor je Poglavnik zaključil z besedami: »Naj mi bo dovoljeno, da izrazim svojo hvaležnost vsem prijateljskim narodom, ki so poslali svoja odposlanstva in tako dokazali svoja prijateljska čustva. Sprejeli smo jih preprosto, toda odkritosrečno. Zahvaljujemo se vsem poslanstvom in jih prosimo, naj poneso v svoje domovine narodom in najvišjim voditeljem prijateljska čustva in globoko spoštovanje vsega hrvaškega naroda. Začenjamo drugo leto našega državnega življenja s popolnim zaupanjem in s trdnim sklepom, da bomo vse naše sile dali državi vedno na razpolago.«

Po govoru so Poglavnika viharo pozdravili in vzklicali Italiji in Nemčiji ter njunima voditeljema.

Po slavnostni seji je Poglavnik povabil vsa tuja odposlanstva in diplomatski zbor na slovesno kosilo.

Nemško vojno poročilo:

Popolni uspeh zoper sovjetske napade na polotoku Kerču

Hilerjev glavni stan, 11. aprila: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na polotoku Kerču je bil dosežen proti dosti močnejšim, s tanki in letalstvom podprtim napadom popolni obrambni uspeh. Poleg krvavih nasprotnikovih izgub je bilo uničenih po dosedanjih poročilih 56 sovjetskih tankov, 26 drugih pa tako poškodovanih, da se ne morejo več premakniti.

Na različnih drugih odsekih vzhodnega bojišča so naši lastni napadalni nastopi prinesli uspehe. Pri Volkovu je bila neka sovjetska skupina obkoljena in uničena.

V Severni Afriki je bilo pri bojih med ogledniškimi oddelki uničenih oziroma zajetih več angleških oklepnih vozil in topov. Nemška bojna strmoglavila in lovka letala so podnevi in ponoči nadaljevala z napadi na otok Malto. V ladjedelnih, pristaniških napravah in dokih ter na letališčih so povzročile bombe nadaljnje hude poškodbe.

Na južni angleški obali so lahka bojna letla bombardirala neko letališče. Zaradi poškodb v letalstvu je nastala velika škoda v okoliških tovarnah.

Nad Nemčijo je mornariško topništvo sestrelilo tri angleške bombnike.

Vzhodno bojišče, 11. aprila. s. Prispela so poročila o obsežnem delovanju našega letalstva na vzhodnem bojišču navzile neugodnim vremenskim razmeram in krčeviti nasprotnikovi obrambi. Predvčeršnjim so naši lovci izvojevali ponovno zmago. Srečali so se z močnim sovjetskim letalskim oddelkom ter zbili na tleh dve letali, v borbi

pa eno, četrto letalo pa so težko poškodovali. Italijanski lovci so se vrnili na svoje oporišče brez škode in brez izgube.

Smrtne obsodbe zaradi veleizdaje v Nemčiji

Berlin, 11. aprila. s. Zaradi veleizdaje in podpiranja sovražnika so bili obsojeni na smrt: neka 67 letna ženska ter dva moška, eden star 27, drugi pa 61 let. Vsi so doma iz okrožja Hohensaissa. Smrtne obsodbe je bila izvršena včeraj zjutraj. Obsojeni so pomagali nekaj vojnim ujetnikom, da so pobegnili čez nemško mejo. Včeraj zjutraj je bil tudi obglavljen neki 30 letni moški, ki je spomladl leta 1939 zaradi denarja vohunil za neko tujo državo.

Iz Buenos Airesa poročajo, da beže ameriški kapitalisti s svojim denarjem v Argentino in Čile, kjer upajo najti primernejših prilik za naložbo svojega denarja.

Naročajte Slovenski dom!

Sprejemi pri Duceju

Rim, 11. aprila. s. Duce je sprejel vršilec dolžnosti armadnega generala Itala Gariboldija, ki je prevzel poveljstvo VIII. armade, določene za nastope onstran državnih meja.

Duce je v Beneški palači sprejel člana akademije Giovannija Papinija, predsednika Državnega odbora za proučevanje renesanse, ki mu je poročal o ustanovitvi evropske zveze pisateljev na nedavnem zborovanju v Weimarju, nato pa še o delu omenjenega odbora.

Čestitke Eksc. Graziolija ob obletnici hrvaške samostojnosti

Ob prvi obletnici ustanovitve Neodvisne Države Hrvatske je Visoki komisar poslal hrvaškemu konzulu v Ljubljani najtoplejšje čestitke za mladi narod in topla voščila ter želje za njegovo bodočnost kot tudi za bodočnost Poglavnika.

Vesti 11. aprila

Za rešitev Avstralije je potrebno, da zavezniki žrtvujejo vse, kar imajo. Zdaj je čas, ko bi morali izpolniti dolžnosti, ki jih imajo do Avstralije, je rekel avstralski ministrski predsednik Curtin, ko je govoril o vojaškem položaju zaveznikov na Daljnem vzhodu.

Velikanski požar, ki je nastal v luci Acayutla (v srednjeameriški republiki Salvador) je skoraj povsem uničil mesto. Pogorele so vse javne in zasebne hiše v pristaniščnem predelu. 2500 družin je brez strehe, škoda pa cenijo na več milijonov dolarjev.

Angleške in sovjetske čete še niso mogle udušiti vstaje Kurdiv v Perziji. Morali so poslati nove oddelke v posamezne pokrajine. Pleme Kurdiv šteje 3 milijone duš, ali petino vsega perzijskega prebivalstva.

Nove izjave o prijateljskem sodelovanju med Bolgarijo in Turčijo

Sofija, 11. aprila. s. Načelnik turškega vladnega zastopstva za mednarodni veleposelje v Plovdivu je dal bolgarskim časnikačem nekaj izjav, v katerih je med drugim izrekel zadovoljstvo, da je lahko sam ugotovil prijateljska čustva in zaupanje bolgarskega naroda do turškega naroda. Nato je rekel: »Lahko vam dam poročilo, da tudi turški narod ta čustva vrača. Danes ni nobene ovire za tesno sodelovanje med Turčijo in Bolgarijo na gospodarskem in političnem področju, še manj pa bo takih ovir moglo biti v bodoče.«

Grški ukrepi za zagotovitev

Atene, 11. aprila. s. Finančni minister Gotzamanis je dal za časopisje izjavo o prenosni redi v državi. Sprito dejstva, da so državniki, ki so državo poglani v vojno, pobegnili v London in odpeljali s seboj za dvajset milijonov zlata ter poprej razmetali na vse strani milione zaloge živil, ki so bile prebivalstvu tako silno potrebne, je minister poudaril napore držav ozi, ki še sedaj pošiljajo živež v Grčijo in preprečujejo izvoz domačih pridelkov. Skoraj vsak uvoz najpotrebnejših živil je onemogočila Velika Britanija, po drugi strani pa primanjkuje tudi prevoznih sredstev. Preskrba Grčije je torej navezana zgolj na pravično razdelitev živil, ki so v državi in pa na povečano pridelavo. Minister Gotzamanis je izdal posebne ukrepe, ki urejajo izmenjavo pridelkov kakor tudi delovanje industrije in kmetijstva, obenem pa je nadomestil liberalni gospodarski način z načeli, ki ščitijo le narodne koristi, ne da bi pri tem uničil zasebno gospodarsko

11. april – prva obletnica začetka nove dobe

Ljubljana, dne 11. aprila.

Danes poteka leto dni, ko so prvi oddelki junaške italijanske vojske, ovenčane s slavo na vseh prostranih bojiščih sedanje vojne, ko so v vročih bojih strli odpor umikajoče se nasprotnikove vojske, zmagovito vkorakali v slovensko prestolnico Ljubljano. S tem zgodovinskim dogodkom je za Ljubljano in za pokrajino, ki ji je v novi državi pripadla, bila vojna s svojimi največjimi grozotami končana.

Zmagovito vkorakanje italijanske vojske v naše kraje in dogodki, ki so se razvijali v zvezi z njo, pomenijo za Ljubljano in za Slovence začetek nepozabnega zgodovinskega razdobja. Italijanska armada, znana po svojih viteških tradicijah in plemenitih odlikah — katerih ena je, kakor je povedal prvi pesnik fašistovske Italije Marinetti: »globoka dobrotnost bojevnikov do premaganega sovražnika« — je temu razdobju v Ljubljani in na našem podeželju vtisnila neizbrisni pečat.

Zasedbo pred letom dni je Ljubljana z delom slovenskega ozemlja doživela srečo, da je postala sestavina fašistovskega imperija. In prva skrb voditelja zmagovite Italije je bila, da je novi pokrajini s posebno ustavo zagotovil pravičen pravni položaj, na podlagi katerega naše ljudstvo, živeče v tej pokrajini, že leto dni uživa vse prednosti in ugodnosti, ki jih nudi vladarska pravica Rima ter hvaležno okuša njene dobrate.

Zasedbo našega ozemlja po italijanski vojski ter s priključitvijo tega ozemlja Italiji se je začela po razburkanih dneh vojne vihrati za slovensko ljudstvo spet doba varnega mira, reda, pravice in napredka. To dobo označuje brezprimerljiva skrb osrednjih in pokrajinskih oblasti za novo pokrajino, modro uvajanje novega reda na političnem in socialnem področju, vsesplošna delavnost v mestu in na podeželju, obsežni načrti za javna dela, kakor jih naši kraji ne pomnijo, ter seznanjanje z vsemi oblikami tisočletne rimske omike. Ljubljanska pokrajina ve in ne bo pozabila, da se ima za to novo značilno, neizbrisno razdobje v svoji zgodovini zahvaliti Duceju ter ljudem njegovega za-

upanja, ki to pokrajino s politično modrostjo in pravičnostjo vodijo po začrtanih potih, prvemu med njimi Eksu. Grazioliju, ljubljanskemu Visokemu Komisarju. In zagotovila ter dokazi, ki jih je naše ljudstvo dalo o svoji lojalnosti pred letom dni, so še iskrenejša danes, po prvem letu nove, v vsakem pogledu tako blagoslovljene dobe.

Ne bo odveč, če ob tej priložnosti na kratko ponovimo najznačilnejše dogodke izpred leta dni.

Na veliki petek, dne 11. aprila, ko so divjeli zadnji boji za Ljubljano in je bilo pričakovati vsak trenutek prihoda italijanske vojske, sta tedaj ban dr. Natlačen in narodni svet za Slovenijo izdala prebivalstvu oklice, naj bo mirno in disciplinirano, naj se ne pregreši z nepremišljenimi oboževnimi nastopi in denunciacijami, nezdružljivimi s človeškim dostojanstvom. Napovedala sta, da bo Ljubljana, prestolnica Slovenije, v kratkem zasedena.

Na veliki petek proti večeru so prve italijanske čete prišle v Ljubljano. Na veliko soboto je po veljnik pehotne divizije »Isonzo« general Romero izdal oklice, v katerem poudarja, da je tega dne v

Novi zločini »Osvobodilne fronte«:

Komunisti ubijajo katoliške fante

Podli komunistični nagoni po ubijanju še niso utešeni. Zopet je nasilno padel od komunističnih strelcev zadet Jernej Mirtek, mlad kmet iz Mačkovec pri Novem mestu, član in odbornik tamkajšnje katoliške akcije. Dne 1. aprila ponoči so komunistični partizani obkolili njegovo hišo v Mačkovec, vasi, ki je oddaljena tri kilometre od župnišča v St. Petru pri Novem mestu. Vdrl so nato v sobo, kjer je spal Jernej Mirtek, ter ga nasilno odpeljali iz hiše. Gnali so ga kake 200 ur s seboj, nato pa ga na samotnem kraju usmrtili.

Tako se je zopet zgrudil pod zločinsko komunistično roko mlad slovenski katoličan, nedolžen, kriv le tega, ker zaradi svojega verskega prepričanja ni mogel in ni smel odobravati poglobnega in zločinskega komunističnega delovanja. Rajni Mirtek je bil najboljši član tamkajšnje katoliške akcije mož in fantov ter njen odsekovni odbornik.

Prav isto noč in v istem času so partizani obkolili hišo trgovca in stavbenika Franca Rataja v St. Petru pri Novem mestu, predsednika tamkajšnje katoliške akcije mož in fantov. Streljali so v spalnico, nato pa vdrli vanjo. Rataju se je posrečilo uiti.

Naslednjega dne ob pol enajstih ponoči se

Ljubljani prevzel vso vojaško in civilno upravo. V oklicu pravi:

»Vaša lastnina, vaše šege in navade bodo spoštovane, vendar naj nihče ne žali niti ne napada oboževnih sil, ki v vaših krajih predstavljajo fašistično Italijo.«

Odradil je hkrati, da mora do naslednjega ponedeljka vsakdo izročiti orožje in da mora od 9 zvečer do 5 zjutraj vsakdo biti doma.

Na velikonosni ponedeljek je tedajni Civilni Komisar pri okupacijski oblasti Eks. Grazioli vrnil obisk tedanjemu banu dr. Natlačen in županu dr. Adlešiču ter jima na njune izjave sporočil, da ima Italija vedno navado nastopati pravično, a tudi odločno in zakonito ter da pričakuje, da se bo prebivalstvo zasedene dežele temu primerno ravnalo.

Dne 18. aprila je Civilni Komisar Eks. Grazioli v spremstvu svojih uradnikov in častnikov prevzel posle na biviš banovini. V nastopnem govoru je zapovedal, naj bodo na vseh javnih poslopih izobešene državne zastave. Takoj ob nastopu je ukazal vse potrebno za zagotovitev čim hitrejšega prometa z Italijo. S tem se je polagoma začelo v novi pokrajini redno življenje, z razglasitvijo avtonomne ustave dne 3. maja pa je bil novi pokrajini dan tudi trajen pravni položaj.

Varčevanje s plinom v Ljubljani

Kakor že dalj časa po drugih provincah kraljevine je po odredbi Visokega komisarja tudi v Ljubljani uvedena štednja s plinom, da si prihranimo inozemski premog za jesen in zimo.

Zaradi varčevanja in nepotrebnih porabe plina bo zato tudi v Ljubljani plin strankam na razpolago samo:

od 7 zjutraj do 12,
od 13 do 16 popoldne in
od 18 do 20 zvečer.

Te ure bo imel plin normalni pritisk, tako da ga bo lahko vsakdo rabil za poljubne namene. Med temi oddajami, torej od 12—13 in od 16—18 pa bo pritisk plina tako nizek, da ga sploh ne bo mogoče uporabljati.

Od 20 pa do drugega dne zjutraj do 7 pa bo imel plin samo toliko zmanjšani pritisk, da bodo lahko gorele plinske svetilke.

Po tem urniku bomo imeli plin pod normalnim pritiskom 10 ur na dan, da si bomo lahko pripravili zajtrk, kosilo in večerjo. Temu urniku se bosta brez večjih težav morali prilagoditi tudi industrija in obrt, ker bosta imeli plin na razpolago od 7—16 z enournim opoldanskim odmorom.

Ker so pa tudi majhne množine plina zdravju nevarne, opozarjamo vse odjemalce plina z vso resnostjo, da morajo do skrajnosti strogo paziti na to, da so pipice pri aparatih tudi ob času zapore plina zaprte.

Plin bo namreč imel tudi med zaporo še vedno toliko pritiska, da bo v manjših množinah kot pri normalnem pritisku uhajal iz pipice. Toda tudi ta majhna količina je še vedno dovolj, da povzroči nesrečo.

Pri tem pa posebno opozarjamo na okolnost, da bo odprta pipica, iz katere je med zaporo prihajalo le zelo malo plina, takoj ob nastopu normalnega pritiska dobila tako veliko množino plina, da lahko nastane zastrupljenje ali druga nesreča.

K dozdaj veljavnemu važnemu pravilu, da moramo po uporabi plina pipice vedno takoj zapreti, pa prihaja zdaj ob splošni štednji še drugo novo geslo:

Zapri pipice tudi tedaj, če plin ne prihaja! Vse, ki čitajo to obvestilo in navodilo, prosimo, naj takoj obveste in pouče vse znane odjemalce plina, zlasti naj pa to pravilo zabijajo odjemalci vsem svojim službenim in otrokom, da zaradi površnosti in lahkomišelnosti ne nastane nesreča. Vtisnite si navodilo v glavo in ga ponavljajte neprestano vsem v družini, saj mestna plinarica začne z navedenimi omejitvami že v ponedeljek, 13. aprila zjutraj.

Kako so kopali Gruberjev prekop

Ko je bilo delo do polovice narejeno, so nekateri predlagali, naj se nova struga zopet zasuje

Kakor smo že pred dnevi omenili v našem listu, se je šele Marija Terezija končno odločila za osušitev Barja. Končna beseda je bila prepuščena Gruberju, ki je najprej dogladil, da je Ljubljana dolga od Vrhnike pa do Ljubljane natančno 21.804 metre, ima le 90 cm padca in je na najbolj širokih krajih široka celo 94.80 m. Nato je na poziv dvora in deželni stanov sestavil dva predloga: 1. V mestu in pred njim naj se struga Ljubljanske poglubi; 2. za gradom naj se v smeri Codelličevega posestva izkopije kanal, ki naj bi za časa povodnjih odvajal vodo narasle Ljubljane z Barja. Po raznih ugovorih je bil končno sprejet drugi predlog. Ker je manjkalo zmognih tehnikov, so tudi tehnično delo poverili očetu Gruberju. Njegov proračun za izpraznitev in poglobitev Ljubljaničine struge je znašal 74.271.42 gld, stroški za novi prekop 82.744.17 gld. Prekop so začeli kopati leta 1772. Delo, pa ni šlo tako gladko od rok, kakor so mnogi pričakovali.

Ker so se oblasti bale velikih števil in stroškov, je Gruber naredil proračun na najnižji zneek. Medtem se je zemljišče krog Ljubljane zelo podražilo in tudi delavske mezde so poskočile za tretjino. Razen se drugih neprilik so morali delavci odkopavati 1042 m dolg, debel in zaokrožen diluvialni gramoz. Prvotni proračun za prekop je bil naknadno še znižan in vsota nekaj čez 63.000 gld je komaj zadostovala za most, ki ga je Gruber najprej sezidal. Novi most je bil sezidan z 11 lok in je stal 50.000 gld. Bil je najimetišnji, kakršnega ni bilo še v deželi.

Po petih letih dela, ko je bil prekop že za več kot polovico dogradjen, so proračun prekoračili že za dobrih 75 tisoč gld. Kranjski stanovci so bili zaradi teh stroškov nezadovoljni. Nekateri gospodje so celo predlagali, naj se prekop zasuje. Pravilo, da je bila tudi cesarica nezadovoljna, vendar pa je ukazala, naj se kopanje nadaljuje. Javno je napadel Gruberja Hacquet ter mu očital ukvarjanje z alki. mijo in pomanjkanje prave kontrole nad izdatki. Zdi se, kakor bi še danes nekateri pisci radi podtaknili Gruberju denarno špekulacijo pri kopanju prekopa, ker omenjajo, ko pripovedujejo o Hacquetovem napadu, čes, da si je ob istem času Gruber

sezidal vilo pod Rožnikom in veliko »Virantovo« hišo na šentjakobskem trgu.

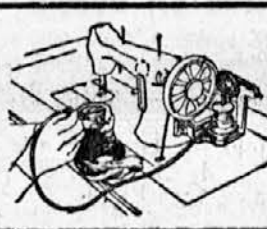
Toda predhodki zoper Gruberja so nadvladali vsa njegova odlikovanja, ki jih je dobil od raznih strani. L. 1777. je sestavila cesarica posebno preiskovalno komisijo, in poseben dvorni odlok je razrešil Gruberja nadaljnjega vodstva in vmesavanja v kopanje prekopa. Nadaljevalna dela so bila poverjena podpolkovniku Struppiju. Dvorni odlok je zahteval določen proračun in zagotovilo, da bo »proračunano vsoto prekop res dovršen. Struppi je sestavil proračun za 72.291 gld in zajamčil dovršitev prekopa. Struppi je kot več inženir res točno in izvršno dovršil prekop. Otvoritev prekopa so zelo slovesno obhajali v Ljubljani 25. nov. l. 1780.

V. Steska pa je k dovršitvi prekopa dodal naslednje: »Struppijevo delo je bilo seveda mnogo lažje, ker je bil pritisk največji med Ljubljanskim gradom in Golovcem, manjši pa zunaj te tesne doline, kjer je bil svet skoraj popolnoma raven. Težji in mučnejši del je prekopal Gruber.«

Cesarica ni doživela otvoritve prekopa, pač pa je bilo prvo sporočilo, ki ga je prejel Jožef II. iz Kranjske, novica, da je Gruberjev prekop dovršen. Najbolj pa so se veselili prekopa Ljubljanci in Barjani, ker je voda na Barju po otvoritvi prekopa takoj znatno upadla, da so mogli deloma osušeno močvirje obdelati in zasaditi, Ljubljanci pa ob nalivih lahko mirno spati.

V ponedeljek, dne 13. t. m. ob pol 7. uri zvečer bo v veliki Filharmonični dvorani koncert komornega dueta, ki ga tvori pianist Dallapiccola in violinist Materassi. Ta komorni koncert, ki nam bo nudil veliki umetniški užitek, bo imel naslednji spored: 1. Tartini — Anlante e presto assai (prosta harmonizacija Dallapiccolijeva); 2. Ravel — Sonata; po tej točki bo kratak odmor; 3. Stravinski: Duo concertante; 4. Brahms: Sonata v d-molu — opus 108. Oba koncertanta sta odlična umetnika, ki stalno koncertirata v komornem Duou. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene matice.

Nega nog. Dovolj ste trpeli, poskusite že enkrat kopališče »Slon«, Dekanič.

VICTOR
(Brevettato)
Nuovo apparecchio rimangiante. Nuovo consumo di energia. Rendimento massimo. Affidamento concessione
(Patentirano)
Nov aparat za krpanje nozavja, brez porabe lake energije, zmogljivost kar največja. Odajamo dovoljenja

Soc. An. R. I. M. A. - Via Confalonieri 86 - Milano

AMARO "1918"

GRENAK "1918"

Isolabella

VERMUT BIANCO

BELI VERMUT

Per la vostra pasticceria casalinga
Lievitato in polvere **BACKIN**

Dr. OETKER-jev pečilni prašek "BACKIN" za Vaše domače slaščice.

Dott. A. OETKER S. A. I. - MILANO - Via Monte S. Genesio, 2

Tone Gaspari:

Birma

»Preljubno veselje, o kje si doma — Skoraj zapela je. Nič se ji ni zataknilo, nikamor ni pogledala, nobene zadrege. Glasek, kakor bi trkal po krožniku, je celo prehitro drdral, da ga je bilo komaj razumeti. Bilo pa je prijetno in smo prisluškovali, kakor bi pesnice ne bili še nikoli slišali. Zadrževal sem dih, dokler ni končala. Sebe, ko se je spet usedla, smo se zavedeli, da jo moramo pohvaliti. Zaploskali smo. Ptiki so lička zardela, ni vedela, kam bi šla z očmi. Botri se je samo emejalo. Vzela je steklenico, s palcem vtisnila stekleno kroglico in natočila šumeče rumene pijače. »Takole,« je dejal, »ti si že zaslužila! Kar odžejaj se!«

Boter me je pogledal čez ramo. Molče me je z očmi vprašal: »No, kaj pa ti?« Prikimal sem. »Bom!« sem tiho dejal. Posepetati sem mi še hotel pesem, toda že je odmaknil glavo ter potegnil iz cigare. »Zdaj pa drugi!« je gospa botra odločila. »Potico že režejo!« Prav za prav nas je ta botra dostikrat samo motila. Neprestano se je v vse vtičala, nikomur ni dala do besede. Vendar sem čutil, da bi bilo brez nje kakor na sedmini.

Nekje od gasleškega doma sem se je oglasila kratko trobenta. Skočil bi bil rad, ali premaknil sem se le na stolu. Kakor nalašč sem se tisti trenutek domislil vojakov in takoj nato pesmi. »To bom, to!« mi je polglasno uslo. Nič se nisem več kugal in obotavljal. Postal sem tako odločen, da sem že izžival ostale, kdo se še upa. Pocukal sem botra za suknjič: »Mlade vojake, bom.« — »Kar daj!« mi je pokimal. Pripravil sem se, da bom vstal, pa je hkratu vstal tudi Brkin. Hitro sem se potuhnil. »Naj ta prej!« sem si mislil. Gospa botra je posepnila tako, da smo vsi slišali: »Fant je s Koroškega. Koml bo!« Bil je velik, pa tudi v ramah širok, kakor vsek, ki ima s privzdigovanjem tovorov opravka.

Crne oči so se mi zdele pod črnimi obrvi globoke, nič otroške, celo fantovske ne. To je bil obraz odraslega, izkušnega človeka, ki mu deklamiranje ni nič kaj pristajalo.

»Spar-ta!« Umerjen, nizek, odedkan glas. Pravo nasprotje Ptčke. Zdaj je zanimanje naraslo: Roke je naslonil predse na mizo in pokajšal, kakor bi ne vedel naprej. Utihiili so še oni, ki so si nekaj prigovarjali. Janezu se je ta začetek zdel smešen, ker je pogledal pod mizo in se posmehljaval. Otroci smo se spogledali, odrasli pa so z resnimi obrazi čakali. Pri Ptčki prej so bili vsi obrazi nasmejani kakor pri fotografu, zdaj pa so se vsi zresnili, kakor bi stal pred njimi govornik z važnimi sporočili.

Spar-ta sta ro me-sto bi-lo, ki juna-kov je zre-dilo, hrabrih si-nov slavni broj —

Z glavo je kimal, privzdigoval rame, poudarjal posamezne zloge kratko in odedkano, da sem se domislil zajca, ki na mestu poskakuje. Razen resnega glasu mi ni nič ugaljalo. Podvomil sem, ali sploh deklamira. Kolikor sem videl, so ga nekateri poslušno spremljali. Moj boter je prekrizal desno nogo čez levo, postani gledal proti stropu tako, da je z levim ušesom prisluškoval in epuščel okrog le oblaček iz cigare. Preveč njemu ni bilo do te Spar-te. Ker sem opazoval Brkinove kretnje, nisem mogel slediti vsebini. Zadnjo kitico je vrhu tega tudi on hitro zmel, da je bilo pesmi nenadoma konec. Priklonil se je ter sedel. Samo gospa botra ni zaploskala; drugi smo ga glasno pohvalili. »Kakor na odrulu je končno posmehljivo rekla. «Saj je že igral. Kajne?« ga je pogledala botra Minca. »Pri »Desetem bratu« menda?« je boter pripomnil. »Za gonjaka sem bil!« je potrdil Brkin in zamahnil z desnico, čes, to ni nič. »Letos bo nastopil pri »Rokovnjaci!« Gospej botri ni bil ta razgovor po volji; zamrmrala je, ko se je obrnila po obrazu: »Saj

res, za rokovnjače je!« Odpila je iz kozarca. »Kaj čakate? Naprej!« Pogledala je mene. Čutil sem, da ima hujše oči in večjo moč kakor moja teta; kajti nekaj me je samo vzdignilo, začutil sem, da stojim, ter se zavedel, da govorim. Nisem videl ne obrazov ne salona. Tudi mislim nisem nič. Besede so same prihajale iz ust, nekatere glasneje, druge tišje. Gledal sem nepremično v steno, pa sem videl namesto slike le črno piko. Pri zadnji kitici se je spet vse razmegnilo. Prikazale so se radovedne oči, nepremični obrazi. Pogumom sem končal s klicem: »—vo-jaki bomo mi zares!« Nisem pogledal okrog, ko sem sedel. Samo elišal sem odobravaje. Mislim sem si pa: »Hvala Bogu, jaz sem rešen!« Postrani sem le ujel z očmi, da tudi moj boter premetava velike svoje dlani. Po večini je imel roke v žepu, da je cvenkljal z drobižem, ali pa je z desnico držal cigaro, levo pest pa je naslonil na rob mize. Govoril nikoli ni dosti, kolikor se spominjam. Ploskal je tedaj ter me hvalil napram svoji sosedici: »Dobro je strobentali!« — »Sram ga je preveč!« je morala ugovarjati botra. »Se bo že odvadil, ko se bo oženil!« Oba sta se zasmejala. Medtem mi je boter natočil iz steklenice. Izpil sem poln kozarec do dna; tedaj sem se čutil spet vedrega. Janezu sem skrivaj namignil, da je on na vrsti. Odkimal je. Pomagalo pa ni. Kakor bi se bili dogovorili, so vsi zahtevali, naj se izkaže Janez. Gledal je pod mizo ter odkimal. »Saj veš,« ga je boter nagovarjal, »potico boš dobil!« — »Mar mi je!« je trdovratno odmeval. Mo-rebiti ni verjel v potico. Ali to vem, da smo vsi otroci poleg sladke pijače sanjali samo še o potici. Tudi na odpustke in na urb nisem več mislil. Izpraševal sem se, zakaj že nimam kosa medene potice, ko sem vendar deklamiral.

Boter je Janeza le pregovoril. Videl je, da je ena izmed obljub, ki mu jih je ves čas obetala, Janezu omehtala trmo. Nič kaj rad ni vstal. Kakor bi mu šlo na jok, je neodločno izpregovoril:

»Vstanite, vstanite, zaspanci, k molitvi sklenite roke, pod nebom pojejo škrlanci in sonce visoko je že —«

Prenehal je, požrl v zadregi silno ter premišljeval. V tej tišini so se odprla vrata. Na velikih pladnjih sta prinesla natakarka in gostilničarka kot zvezdo narezano potico. Otroci smo iztegnili vrato-ve, Janez je pokajšal in hitro sedel. Nihče pa ni bil s tem zadovoljen. Gospa botra nam je nalašč takoj razdelila tri kose s pripombo: »Kakor smo rekli: Kdor bo deklamiral!« Nekateri so privzdignili rame: »Seveda, kakor smo rekli!« Danes smo vsi eno! Gostilničarka se je naslonila zadaj na Brkinov stol in poslušala. Botra Minca pa je menila, naj še Janez poje do konca, potem naj gredo otroci na sonce. »Saj jim ne gre od srca!« je povedala resnico. Janez je moral spet na noge. Oči so mu postale žalostne, zmedene. Menda ni nič več mislil na pesem, temveč je skušal doumeti krivico, ki se je nekaterim zgodila, ker niso še dobili potice. Sploh ni bil več ubran za kako deklaracijo. Zdal mislim, da se včasih dogodi, da se tako človeku celo potica upre! Počakal je, dihnil vase mnogo sape od hudega in pohitel, da bi bilo prej konec:

»Ze maček na mizi kadi se, pod mizo pa močnik preži —«

Jaz sem prenehal s potico ter odkimal, da ni prav. »Oho!« se je začul Janezov boter. Hitro je poizkušal Janez popraviti: »Ze močnik na mizi preži — Nel!« se je obrisal pod nosom. »Ze miza na mačka preži —« Postal je zares zmeden. Z jokavim glasom se je lovil, da bi se rešil iz zanke: »Ze v močniku maček kadi se — Gospej botri so ee ramena potresla od pridržanega smeha. Omizje se je začelo v smehu vsevajat in kihati. Moj boter je mahoma segel po kosu potice ter ga pomolil Janezu: »Tale je tvoji! Najbolje si ti povedal. Na, jej!« (Dalje.)

Nekaj še neobjavljenih pisem Jezikoslovca o. Škrabca

Razmere na ljubljanski orglarski šoli konec preteklega stoletja

Po naključju sem dobil v roke nekaj pisem p. Stanislava Škrabca, ki jih je pisal bratu Mihaelu, poznejšemu občinskemu tajniku v Ribnici. Prva datirajo v leto 1878 in v njih starejši brat uči in daje navzven najmlajšemu. Pisana so zelo zanimivo in v mnogokaterih pogledih so važna. Nobeno izmed teh pisem še doslej ni bilo objavljeno.

Orglarska šola v 19. stoletju

(18. I. 1878.)

Dragi brat!

Kar se tiče orglarske šole, sem bral v poslednjem listu »Zgodnje Danice« dopis, ki ti ga bočem, ker mislim, da ti »Danica« težko v roke pride, vsaj po vedem tukaj zapisati.

»Kakor je znano, obiskuje v Alojzici 19 učencev orglarske šole. Učenci so iz raznih krajev. Najmlajši je star 13, najstarejši 32 let. Sinovi so kmetskih revnih, nekateri prav ubožnih staršev. Tudi v tej šoli se zahteva, da so učenci doma predvideni s potrebnimi knjigami, muzikalijami in ako le mogoče, s glasovili. Več učencev pa je, ki si tega zavoljo revščine omisliti ne morejo. Prav v srce se mi smilijo, ker nekateri so potožili, da še za jutro, ne večerje, ne potrebne obleke, ne denarja nimajo, da bi stanovanje plačali. Komu bi se priden učenec ne smilil, videti ga, da v zimskem času zmrzuje, lačen in otožen v šolo hodi. Ako sin staršev prosi, da bi mu pomagali, dobi navadno odgovor, le potrpi, tudi nam se slabo godi, saj ne bo dolgo trpelo. Cecilijansko društvo jih podpirati ne more, ker je že ves denar izdalo za najpotrebnejše reči, za orglje z 8 spremeni, za dva glasovira, harmonium, pospravljanje sob, kurjatev, za luč v zimskem času itd., vzelo je že 50 gld. na posodo. Vsak bralec teh vrstic lahko spozna, kam to kaže. Darove za orglarsko učence kaj rada sprejemata č. gg. Janez Gnjezd, prefekt, in Ziga Bohinec, knežofski tajnik v Ljubljani. Bog nakloni tu in tam dobrih arec.

Zraven pristavlja uredništvo še tole:

»Te vrstice smo sprejeli iz prave zanesljivih rok. Še bolj, ko spis sam, je nas ganilo to, kar smo slišali ustmeno. Marsikateri izmed tih pridnih učencev so res veliki reveži. Marsikateri gospodje so obljubili podporo brž ko se šola začne za orgljarje, naj bi zadal blagovolili spolniti obljubo, ko je velika sila. Enako je želeli, da bi se dosti novih udov (za Cecilijansko društvo) oglasilo ter bi prišlo več dohodkov. Tudi duhovniki po deželi, katerim bodo učenci pozneje služili, naj bi se zdaj spomnili te dobrotne naprave in njenih učencev, zlasti pa tam, od koder so učenci. Kteri pa je v Ljubljani pripravljen, kakemu učencu kaj pripomoči k življenju ali v denarju, lahko odda pri omenjenih gospodih, ali če mu je bolj na roko, po naši misli, tudi č. P. Angeliku, ki uči glasbo v tej napravi.

Iz tega si boš, dragi brat! sam lahko posnel, kako je s to orglarsko šolo. Učijo se v njej, ako se ne motim, po dve leti. Ako bi bil Ti dober pevec, mogoče da bi brano za opoldne dobil v kloštru, ker jo le takim dajo, ki jim bodijo pet na kor. Za drugo pa bi se že od doma moralo skrbeti, in mislim, da bi se Janez ne branil, saj bi zavoljo tega gotovo ne prišel na boben. Kakšen sold bi Ti morebiti tudi jaz poslal za pripomoči k življenju ali v denarju, lahko odda pri omenjenih gospodih, ali če mu je bolj na roko, po naši misli, tudi č. P. Angeliku, ki uči glasbo v tej napravi.

P. Škrabec nadaljuje s poizvedbami

(Brez datuma.)

Za natančnejša pojasnila glede orglarske šole sem pisal v Ljubljano p. Angeliku, ki v imenovanu šoli orgljanje uči; kedar dobim kaj odgovora, Ti bom pisal, kako in kaj. Mislim pa, da bi Ti prav storilo, če bi se posvetoval z gosp. tehtantom, ki gotovo tudi kaj vedo o tisti šoli, in imajo tudi pri takih rečeh tehtno besedo.

Trški mežnar in orgljar (šolmašter) se že oba etarata, in kedor bo te dve službi vkup dobil, mišliti bi, da mu ne bo treba kruha stradati. Pa ke bi jih ti tudi ne dobil, gotovo je, da bi bilo zate dobro, ako bi skušal gosp. tehtanta si pridobiti zavetnika; oni bi ti enako dobro službo lahko kje druge preiskrbeli, ako bi doma ne bilo mogoče. Nae prej pa to stvar sam dobro premisli in pa z očetom se posvetovalj.

P. Angelik odgovori p. Stanku

(3. III. 1878.)

»Orglarska šola bo stala na trdni podlagi, ker jo bodo podpirale farne cerkve; tega so nas zagotovili tukajšnji škof. S 1. oktobrom vsako leto se bodo sprejemali učenci. V tej šoli se uči petje, glasovir, orgljanje, teorija, zlasti »Harmonielehre«, liturgika, psalmi za božič, velikonoč, za mrtve, sploh, kar je cerkveniku potreba; tudi latinsko slovensko in nemško branje in pisanje. Učni ur je na teden 20, tako da učencu nič časa ne ostaja za druge reči.

— Zelja učencov je tudi, da je učenec doma z glasovirov previden, kar stane 20 na leto. Imeti pa mora: liturgiko, ki velja 1 20 kr; Mettenleiter, psalme = 35 kr; ordinarij misae = 35 kr; pevsko šolo = 50 kr; Černy, muzikalije = 60 kr; Filiz = 45 kr; Bertini = 48 kr; Orgelehule, (ne vem, koliko velja) in nemško slovnico za tretji razred. Vse to velja za učence v 1. letu; za učence 2. leta ni še nič določeno. Zelja učencov je tudi, da učenec vsaj četrti razred dovrši, da je pošteno obleden, da ni veliko čez 14 ali 16 let star. Učenci so g. Foerster, g. Gnjezd, g. Dolinar in jaz. — Kar starost in zmožnost Tvojega brata zadeva, mi ni znana. Ako zna vsaj slovensko brati in pisati, ako ni čez 16 let star, ako ima sploh veselje za šolmaštrijo, naj poskusi, v dveh letih bo izvršil in potem dobi službo.

Mnenje p. Stanislava Škrabca

To je p. Angelikovo pismo. Kar se tiče starosti, menim, da ne bi bila taka težava; poglavitna reč je to, če imaš zadosti zmožnosti za muziko in zadosti močne pri: za petje. Kakor si znabliti že zvedel, je ljubljanski gvardijan p. Salvator pretečen teden umrl; p. Tadej je sedaj samostanski predstnik, p. Kalist pa farni administrator; enega teh dveh bodo jeeni izvolili za gvardijana. Pri obeh upam, da bi Ti hrano lahko dobil, zastran drugega prosil očeta; zastran zmožnosti pojdi o priliki ob kakem semnji k p. Angeliku, da Te poskusi. Piši kmalu, kako mišliš. — Stanko.

Odločitev glede Mihaelovega šolarja še ni padla...

... Kar se tiče orgljarstva, Ti ne vem nikakršnega novega sveta, kolikor bo v moji moči, veš, da bom Ti rad pomagal; ali se ve, da ne smes pozabiti, da je le malo v moji moči. To pa je gotovo, da je človek v vsakršnem stanju lahko srečen, ako si prizadeva svoje dolžnosti spolniti in kršansko ljubezen skazovati vsem ljudem, s katerimi ima opraviti; kdor pa ne zna nikdar zadovoljen biti, ta je nesrečen ravno tako v bogastvu kakor v uboštvu. Ali si že kaj govoril z gospodom tehtantom? Rad bi izvedel, kaj so Ti povedali; piši mi torej kmalu, ako imaš kaj časa.

Mihael je obiskal gospoda dekana

Dragi brat!

(3. V. 1878.)

To me jako veseli, da si bil pri gospodu tehtantu in da so te dobro sprejeli; pri Tvojem namenu je to neobhodno potrebno, da si jih znaš pridobiti, za kaj oni ti lahko največ pomagajo. Kedar pojdi spet kaj v farovž, sporoči jim moj poklon in priporočilo. Da je tudi Simanov Tone popravljen za te kaj poskrbeti, to je lepo od njega, tudi jaz mu bom hvaležen zato.

Zastran hrane še nesem pisal v Ljubljano in je tudi malo nerodno pisati, preden se ve, kedo bo gvardijan; upam pa za trdno, da mi prošnje ne bo odrekel, naj-bó že ta ali ta. Opomniti pa moram, da, kolikor se spominjam, ne navada v Ljubljani tudi zvečer dajati košče; za večerjo bi se torej moralo drugače skrbeti. Zalibog, da Ti jaz z denarjem ne bom mogel skoraj nič pomagati, ker sem lani mnogo več izdal, kakor sem prišel, in ker sploh ne dobivam več kakor za naj silnejo potrebo. Vendar, kar bo v moji moči, to Ti bom iz erca rad storil.

(Nadaljevanje sledi!)

Slika presv. Srca Jezusovega v vsako slovensko hišo! Kupite jo, stane le 3 lire!

ecco la chiave della salute
evo vam ključ zdravlja

Togal

CURA INFLUENZA, ZDRAVI HRIPO, NE-
NEURALGIE, REUMATISMI VRALGIE, REVMATIZEM
LOMBAGGINE e rapida- TROGANJE V LEDJH in noglo
mente ne calma i dolori pomiri bolečine vsen teh bolezni.

Lub. G. MANZONI & C. - Milano - via Vela, 5

Raznoterosti iz sodne kronike

Ljubljana, 11. aprila.

Mali kazenski senat, ki zaseda trikrat na teden, razpravlja v glavnem o raznih tatvinah, tu-
intam pride na dnevni red tudi kaka druga za-
deva. So pogoste razprave o tatvini konj, ki so
bile izvršene lani od aprila naprej. Neki pekovski
pomočnik Rudolf je bil obsojen na 3 mesece stro-
gega zapora, ker je poskušal odpeljati iz neza-
klenjenega hleva 3800 lir vrednega konja posest-
niku Leopoldu Kosu.

Nepremičninski trg zaznamuje ta mesec že
nekatero večje kupčije. Naj še omenimo, da mora
sodišče sedaj vse predloge, ki se tičejo prenosa
lastninske pravice, do nepremičnin, ki so bile po-
prej last nemških izseljencev, še poprej predlo-
žiti Visokemu Komisarjatu oziroma nemškemu de-
legatu v pregled in odobritev, nato šele mogoče
v zemljiški knjigi vpisati novega lastnika. Nem-
škim izseljencem v Ljubljani je dovoljeno, da
lahko prodajo nepremičnine iz proste roke.

Zemljiška knjiga je v prvih desetih dneh te-
ga meseca zaznamovala 8 kupnih pogodb za ce-
lotno kupno vrednost 323.279 lir. Med večjimi
kupčijami naj navedemo:

Peklar Janez, posestnik v Podsmreki, je pro-
dal Zorl Bezgovski, posestnici v Ljubljani, Be-
thovnova ulica št. 13 zemljiško parcelo št. 201/9
k. o. Podsmreka, njiva v izmeri 1542 m² za
20.000 lir.

Ribnica

Hvalevredna skrb. Prehranjevalni urad je delil
te dni med potrebne občane, predvsem uradnike,
delavce in tudi take, ki nimajo lastnih zemljišč,
krompir. Prehranjevalni odbor je na podlagi prijav
dobavil krompir in ga delil potrebniim kg po 1.45
lir. Naj ob tej priliki poudarimo hvalevredno skrb
občinskega komisarja g. Rudeža, ki ob vsaki priliki
in vedno posveča veliko skrb občinskemu uradu in
občanom.

Dne 15. aprila bo v Ribnici dogon za govedo
in svinje.

V kratkem bodo začeli v Sodražici nadaljevati
z regulacijskimi deli.

Za koruzo samo uležan gnoj. Inž. P. S. piše v
»Oraču«: »Ako nismo za koruzo že jeseni podorali
hlevski gnoj, smemo spomniti podorati le dobro
uležan gnoj; svez hlevski gnoj pospešuje, da se raz-
vija bujna snetjavnost, ki napravi pri koruzi veliko
škodo.

Andoljšek Jože. V ljubljanski bolnišnici je
umrl po dolgotrajni in mučni bolezni 35 letni po-
sestnik sin Jože Andoljšek p. d. Dolinarjev iz
Brež. Pokojni je bil ves življenje vzoren in delaven
fant, dokler ga ni vrgla bolezen na bolniško poste-
lo, kjer je leto dni Bogu vdano prenašal trpljenje.
Pred meseci je že nekoliko okrevljal, da se je njegova
ljubeča mati že veselila sinove vrnitve, pomlad pa
je s svojim življenjem dahnila tudi v njegovo oslab-
ljeno telo, da se je okrepil, ko je stopil nekaj dni po
Kristusovem vstajenju v novo življenje, ko se je
njegova duša preselila k Njemu, kateremu je po-
koini dobri Jože posvetil vse življenje. K večjemu
početu so položili pokojnega Jožeta v soboto ob 11
polpodne na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani.
Naj Bog poplača Jožetovo dobroto in vdanost v
Njegovo voljo s plačom večne sreče, hudo prizadeti
ge. mami in sorodnikom pa izrekamo ob bridki
izgubi naše iskreno sožalje!

V Zdravstvenem domu bo v nedeljo ob 4 po-
polndne aktualno zdravniško predavanje, na katerega
zlasti vabimo žene in dekleta. Kdor si še ni ogledal
higijske razstave, naj to opravi čimprej, ker bo
razstava kmalu zaključena. Pripominjamo, da je
razstavo obiskalo izredno lepo število občanov iz
bližnje in daljnje ribniške okolice.

Se en frizerski salon bodo baje odprli v Rib-
nici.

Iz Gerknice

Cerkev in vodovod v Martinjaku. V Martin-
jaku so prav res hudo delavni. S popravilom cer-
kve bodo spet začeli, obetajo pa se jim tudi dela
in gradnja vodovoda, katerega so v tej vasi res
silno potrebni. Ko bodo dela v teku, bomo o
njih obširneje poročali.

VISITATE

DALL' 11 AL 27 APRILE LA

FIERA di MILANO

IL PIU' GRANDE MERCATO D'ITALIA

5500 ESPOSITORI

15 NAZIONI PARTECIPANTI

Informazioni:

DIREZIONE FIERA DI MILANO - MILANO - VIA DOMODOSSOLA

ENTE PROVINCIALE PER IL TURISMO - MILANO

OBIŠČITE

OD 11. DO 27. APRILA

MILANSKI VEŠSIJEM

NAIVECJE TRZISCE V ITALIJI

5500 RAZSTAVLJALCEV

15 NARODNOSTI

Pojasnila:

DIREZIONE FIERA DI MILANO - MILANO - VIA DOMODOSSOLA

ENTE PROVINCIALE PER IL TURISMO - MILANO

KONEC GREENEJEV

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

89

Takoj potem je prišel Sproot na-
znani, da so prišli izvedenci za
prstne odtise in fotograf. Heath jih je
pospremlil v gorjuje nadstropje in se
hitro vrnil.

»In zdaj?«

Ker je bil Markham zatopljen v
globoko razmišljanje, je namesto nje-
ga odgovoril Vance:

»Soočimo zdaj pobožno Hemming
in kratkobesedno Frau Mannheim.«

Hemming je bila nekam razvneti,
ko je prišla. Njene oči so nobile vseh
zmagoslavnega človeka, ki vidi, da vs
je njegova prerokba uresničila. Pove-
dati pa ni vedela nič pomembnega.
Vse dopolnje je bila v pralnici in ji
je za nov umor povedal Sproot malo
prej, preden smo mi prišli. Na vso
moč je dokazovala, kako pravičen je
Bog, in le z največjo težavo se je po-
srečilo Vanceju, zajeti tok njene
zgovornosti.

Enak uspeh je rodilo zasliševanje
kuharice. Zaposlena je bila v kuhinji
in v vsakodnevnimi nakupi ter za ne-
srečo ves čas ni vedela, dokler ni pri-
šel Sproot in ji sporočil žalostno no-

vico. Toda na njej je bila opaziti
znatna sprememba. Njen obraz, ki je
bil prej navadno zelo hladnokrven in
brez kakšnega posebnega izraza, je
zdaj razodeval globok strah, njene ro-
ke pa so nemirno grabile za predpa-
snik. Vance jo je dolgo motril, potem
pa jo nenadno vprašal:

»Gospodična Ada je bila pri vas v
kuhinji te zadnje pol ure, ne?«

Ko je Vance omenil Adino ime, se
je kuharica še bolj prestrašila.

»Da, mala Ada je bila pri meni in
hvala Bogu, da je davi, ko je bil ubo-
gi gospod ubit, ni bilo doma... Kdo
ve, če ne bi bila ona morala postati
žrtev! Enkrat so jo že nameravali umo-
riti in bodo še poskušali. Ne bi smela
ostati več v tej hiši.«

»Dobro bi bilo, Frau Mannheim,«
je potrdil Vance, »in to vam povem
zaupno, da bi kdo odslej Ado varoval.«
Ženska ga je hvaležno pogledala.

»Zakaj bi neki morali ubiti to ubo-
go malo Ado?« jo je zgrabilo pri ercu.

»Jaz bom bdela nad njo!«

»Verjemi mi, Markham,« je pri-
pomnil Vance, »ko je kuharica odšla,

»da Ada ne bi mogla dobiti bolje va-
ruhinje, kot je tale mirna in mate-
rinska Nemka! In vendar se to rabel-
stvo ne bo prej nehalo, dokler ne bo
morilec pod ključem. Dolgo pa še ne
bomo prišli do konca temu satanske-
mu dejanju. Zadržaj slika še zdaj ko-
maj šele odraža in je strahotnejša,
kakor bi si jo mogel zamisliti sam
Doré.«

»Nekaj neizogibnega je v teh ža-
loigrab, nekaj, česar človek ne more
ustaviti,« je končal Markham. »Zado-
stni imam! Nimam več nič početi tu.
Gospod narednik, nadaljujte vi s pre-
iskavo in mi telefonirajte pred peto.«

Ze smo nameravali oditi, ko je pri-
šel stotnik Jerny zaradi primerjanja
stopinj. V obraz je bil podoben ka-
kšnemu mirnemu trgovcu.

Po kratkem običajnem sprejemu ga
je Heath povabil, naj gre gor.

Vance pa se je že oglasil:

»Počakajte me še malo, rad bi eli-
šal, kaj bo povedal stotnik glede od-
tisov. Ustvaril sem si v zvezi s tem
naravnost neverjetno razlago in bi se
rad prepričal, koliko utegnem imeti
prav.«

Markham ga je neradovedno pogle-
dal, se ozrl na uro ter se odločil, osta-
ti tam.

Tako smo potem zvedeli od dr. Do-
remusa, da je bil strel oddan iz samo-
kresala kalibra 32 in sicer iz daljave ne
več ko dvajset ali trideset centime-
trov. Keogla je naravnost prebila čel-

no kost in je morala obtičati kje v
možganih.

Heath se je kmalu spet vrnil in je
bil zelo začuden, ko nas je še vedno
našel tam.

»Vance je želel slišati poročilo stot-
nika Jerny,« je razložil Markham.

»Stotnik bo tu čez eno minuto. Zdaj
si ogleduje odtise, ki jih je posnel
Snitkin, toda kaj več ni mogel ugo-
viti kot le stopinje na preprogi.«

»In kaj je s prstnimi odtisi?«

»Ni nobenih!«

»Nikdar jih tudi ne boste našli,«
je pripomnil Vance. »Če jih najдете,
bodite prepričani, da jih je zločenc
pusil samo zato, da bi vas zapeljal!«

Heath ga je prodorno pogledal,
Preden pa je mogel spregovoriti, sta
že prišla po stopnicah navzdol Jerny
in Snitkin.

»Torej, stotnik, kaj je novega?«

»Stopinje na stopnicah so odtisnile
galoše iste oblike in enake velikosti,
kakor smo jih odkrili pred kakimi štiri-
najstimi dnevi. Ne morem istega trdi-
ti o stopinjah, ki smo jih našli na
preprogi, čeprav imajo ostanki blata
od čevljev enako barvo, kakor smo jo
ugotovili pri stopinjah na zunanji
stopnicah. Naredili smo precej foto-
grafskih posnetkov in bom lahko od-
govoril, ko slike povečam in jih na-
tančno pregledam.«

»Dovolite, gospod narednik, kdo ne-
kaj struže zgoraj?« je vprašal Vance.

Heath ga je naravnost sumljivo po-
gledal. Rad bi ga bil prosil, naj mu
pojasni takšno vprašanje, pa se je
vendar zadovoljil samo s kratkim od-
govorom:

»Pojdite gledat, gospod Vance!«

Nekaj me je v potezih Vancejeve-
ga obraza, ki je bil videti zadovoljen
in istočasno neradoveden, prepričalo,
da je tisto, kar je elišal o odtisih sto-
pinj, potrdilo njegovo domnevo.

Vance je bil odsoten samo kakih
pet minut, in že se je spet vrnil ter
prinesel par galoš, podobnih tistim, ki
so jih bili našli v Chestrovju stališču.
Pomnil jih je stotniku Jerny in dejal:

»Morda boste ugotovili, da so sto-
pinje, ki ste jih našli, naredile te
galoše.«

Po dolgem pregledovanju je šel
stotnik Jerny k oknu ter natančno
proučeval, kako so delane pete.

»Mislim, da. Talc mali izrastek
natančno odgovarja zarezi na Snitki-
nivi risbi.«

»Kje ste jih našli?« se je zanimal
Heath, vstal in osuplo pogledal Van-
ceja.

»V mali shrambi na vrhu stopnic.«
Uboji narednik se je ozrl na Mark-
hama. Bil je ves pobit.

»Policista, ki sta preiskala vso hi-
šo, da bi našla samokres, sta zagotav-
ljala, da ni v hiši nobenega para ga-
loš več. Na galoše sem ju posebej
opozoril. Zdaj pa jih je Vance nane-
krat našel v shrambi vrh stopnic!«

Andrejčkov
Jože

Zalost in veselje

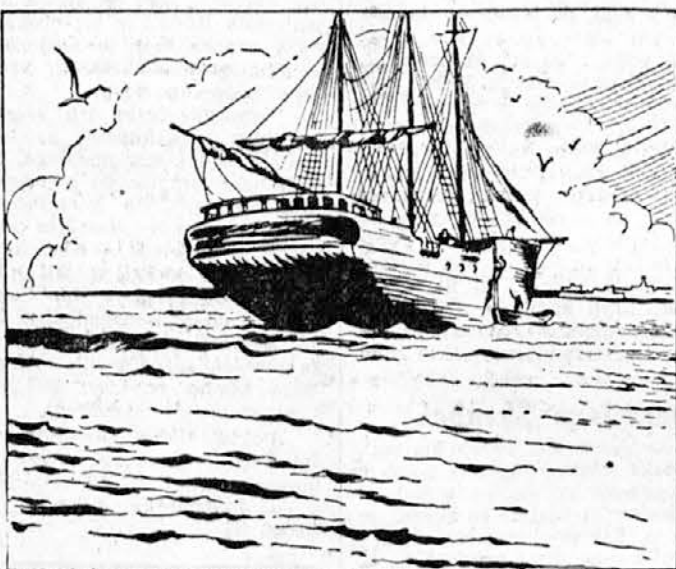
Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

532.

Aleš je stopil zdaj h krmarju in sveloval, naj nehajo streljati ter kar z ladjo pomendrajajo malajske barke. »Laslavica« je bila dovolj močna za to. Bučnila je z vso silo med roparje ter prekucnila in razbila vse, kar ji je bilo na poli. Bilo je strašno pokanje in lomastenje.

533.

»Laslovica« je srečno prišla na prosto morje in jadrata do otoka Jave. Tretji dan so se ustavili pred glavnim mestom. Krmar je vedel, da ima kapitan tu prijatelja in da se je za trdnost oglašil pri njem, če je bil tu. Zato sta z Alešem slopila v čoln ter krenila h kraju.

534.

Kapitanov prijatelj Edmond ni vedel nič o Viljemu in o Tomažu. Ugibali so to in ono, a ko tri dni ni bilo o njiju ne duha ne sluha, sta Aleš in krmar dala trgovcu nekaj denarja za onadva, če bi se oglašila, in pa pismo za kapitana. Polem sta z »Laslovico« mislila odpluti v Kalkuto.

»Polarni list«

časopis, ki izhaja najviše na evropskem severu

Ob Severnem ledenem morju leži na norveški obali mesto Tromsø, ki je takorekoč odrezano od ostalega omikanega sveta. V njem živi komaj 12.000 ljudi, ki so povsem ribiči. Love v glavnem slanike, odhajajo pa tudi daleč ven na odprto morje loviti kite, kajti vprav ti gredo zlasti v sedanjih časih kaj lepo v denar. Pa to omenjamo le mimogrede.

V tem malem norveškem mestu imajo neko drugo svojevrstno posebnost. Tam izhaja danes časopis, ki je prav gotovo »najsevernejši«, dnevnik, kar jih izhaja v Evropi. Najlepše pri tem pa je — prvi nemški poročevalec iz Osla — da ta časopis izhaja v nemškem jeziku. Pomisliti je treba, da leži mesto Tromsø nad dva tisoč kilometrov severneje od Berlina in kakšnih tisoč kilometrov severno od norveške prestolnice Osla. Odveč bi bilo še posebej poudarjati, da so omenjeni časopis ustanovili nemški vojaki, da ga ti tudi pišejo, urejujejo, lomijo in

tiskajo, po veliki večini pa ga tudi bero samo nemški vojaki, ki so razkropljeni po ogromnem prostoru severnega bojišča, od Severnega rtiča do murnanske železnice.

Ni bila tako lahko stvar, ustanoviti časopis tako visoko na severu in v mestecu, ki je tako odrezano od ostalega sveta. Skoraj vse priprave in stroje je bilo treba pripeljati iz Osla in nekaj celo iz Nemčije. Prevoz vseh teh potrebnih stvari je bil zelo težaven.

Glavni urednik »Polarnega lista« je nek kaplar, ki je bil prej v civilu odvetnik. Sport ureja nek duhovnik, tipografska dela pa opravlja bivši lasuljar. Točen naslov tega časopisa je »Nemški polarni list«. Bero ga vsi nemški vojaki na ekrajnem evropskem severu, citira pa ga celo londonski radio (CE).

17. oktobra en sam teden in ker je bil 1. oktober na sredo, so bili četrtki 2., 9. in 16. oktobra. To se bo moralo ponoviti približno čez 40.000 let, razen seveda, če koledar ne bo doživel morda kakšnih drugih sprememb med tem časom. Takšnega tedna s tremi četrtki po tem takem že ne bomo doživeli, če bo le ostalo s koledarjem vse pri starem.

1000 jaje in 40 kg fižola med slamo

Na veliko soboto ponoči je vozil po cesti od Cigliana d'Asti proti Turinu tovorni avtomobil, na katerem je bilo naloženo najrazličnejše blago. Karabinjerjem, ki jih je med potjo srečal, se je zazdel nekam sumljiv in so ga nato ustavili ter preiskali, če morda ne vozi kaj prepovedanega. Pri preiskavi so našli v avtomobilu med slamo tisoč jajc in 40 kg fižola. Voznika so seveda takoj zaprli in zasilili. Toda bil je trdovraten in ni hotel povedati, odkod so tista jajca in fižol in komu jih pelje. Dejal je le to, da je bil namenjen v Turin. Jajca in fižol so karabinjerji zaplenili, Mavricija Piccola — tako se je tiisti voznik pisal — pa ovadili tudi sodišču, da se bo tam naučil, da tudi za veliko noč ni dovoljeno kršiti stroge predpise glede živil.

S Hrvaškega

V eni izmed zadnjih števil »Hrvaškega naroda«, ki je uradno glasilo hrvaškega ustaškega pokreta, je bil objavljen tudi daljši članek z naslovom: »U Hrvatskoj vlada samo Bog i Hrvati.« Pisec članka poudarja, da bo treba ves hrvaški narod pripeljati do novega reda in da se bo narod prilagodil življenju, načelom in naukom ustaškega pokreta. Te smernice je namreč sam poglavitnik dal ustaškim vodjem ob priliki njihove prisrge.

Kakor je določila zagrebška trgovska zbornica, smejo biti trgovine na Hrvaškem odprte do nadaljnjih odredbe takole: od 8 do 12.30 in popoldne od 15.30 do 19. Od te uredbe so izvzete le nekatere trgovine, ki imajo svoje lokale odprte še krajši čas. Ta odredba je stopila v veljavo 1. aprila.

Z deli na zagrebški veterinarski fakulteti bodo zdaj bolj poohiteli. Zdjaj so razpisana dela za vodovodne napeljave, pa tudi drugi obrtniki bodo krepko prišli za delo. Za prvi del krilnih zgradb fakultete je bil že odobren kredit deset milijonov kun. Kot kaže bodo s poukom na fakulteti lahko pričeli že to leto, prav gotovo pa v začetku drugega leta.

V Gospiču bodo gasilci v kratkem dogradili svoj novi dom. Pred gasilskim domom bodo zasadili spominsko lipo, v glavni dvorani pa bodo postavili poglavitnikovo sliko, pod katero bodo napisali spominski datum, kdaj je bila ustanovljena Nezavisna Hrvaška država.

Bivši muzej urbarske banovine v Banji Luki je prevzela po ustanovitvi hrvaške države sama država v svojo upravo. V teku 12 let, odkar je bil muzej ustanovljen, je pod njegovo streho že toliko znamenitosti in dragocenosti, da bi lahko bil ponosen na te zgodovinske najdbe tudi vsak drug muzej. Zdjaj bodo uradniki in znanstveniki začeli z natančnejšim ugotavljanjem starosti posameznih predmetov.

Hrvaška vlada je odobrila kredit 10 milij. za povzdigo morskega ribištva. Ribarstvo v hrvaškem morju bo urejeno po točno določenih smernicah, kar bo v dobro ne le narodnega gospodarstva, ampak tudi ribiškemu zarodu. Izdana je bila tudi že cela vrsta tozadevnih ukrepov. Kdor bo kršil te odredbe, tega bodo zadele razne stroge kazni. Cilj države je, da se morsko bogastvo čim bolj urejeno izrablja.

Hrvaški minister za narodno zdravje je izdal poseben odlok, s katerim prepoveduje trgovinam, ki so prodajale zdravila na veliko, da bi odslej prodajale še v takšnih količinah kot do zdaj, ampak morajo prodajati le, kolikor je največ potrebno. Z drugimi besedami: uvedeno je strogo racioniranje zdravil.

Oddajanje radijskih aparatov

Ljubljana, 11. aprila.

Oddaja radijskih sprejemnikov se prične s pripravami v ponedeljek, dne 13. t. m. Ta dan bodo stranke, ki bodo oddale aparate v shrambo, začele dobivati številke in tiskovine ob 10 pri vratarju mestnega poglavarstva, torej na desni strani v pritličju hiše za vodnjakom. Kdor prej pride po številko, bo dobil seveda nižjo številko in bo tako tudi pri oddaji aparata prišel prej na vrsto. Tiskovino, ki jo vsaka stranka dobi obenem s to številko, je treba vestno in čiljivo izpolniti ter prinesiti hkrati z aparatom, kadar ga bo treba oddati, ko bodo sporočene številke, ki jih sedaj dobe pri vratarju. Kraj in čas oddaje aparatov bo objavljen v ponedeljek. Izpolnite takoj pri vratarju dobljeno tiskovino, pripravite za boječke za aparate in pazite, kdaj pride vaša, pri vratarju dobljena številka na vrsto. Kadar bo ta številka klicana, morate biti na določenem kraju z aparatom, da ne bo čakanja in zavlačevanja. Ne pozabite torej, da mestni vratar začne razdeljevati številke za vrstni red oddaje aparatov in za njno potrebne tiskovine že v ponedeljek ob 10 dopoldne. Številke dobite ves dan in tudi naslednje dni.

Širite najboljše slovenski
»Slov. dom«

Ne bojte se, da bi v sanjah kaj preveč povedali!

Čelo s hipnotiziranjem je zelo težko pripraviti spečega človeka do tega, da bi izdal kakšno svojo tajno

Zadnjič so neke v Nemčiji naredili poskuse, s katerimi so hoteli ugotoviti, če je res, da ljudje v sanjah izdajo svoje tajne in govorijo takšne stvari, ki bi jih sicer nikdar nikomur ne zaupali, ker bi jih utegnile spraviti v slabo luč. Poskuse so naredili z dvajsetimi ljudmi. Da bi bolj zanesljivo ujeli njihove govore v sanjah, so k vsakemu postavili fonografski aparat in ga navili, da je tekel vso noč in lovil glasove »sanjačev«. Med tistimi dvajsetimi ljudmi, je bil samo eden, ki pri vseh poskusih ni spregovoril med spanjem niti ene besede. Vsi ostali pa so med spanjem več ali manj govorili. Enajst je bilo izredno redkobesednih — fonograf je mogel ujeti le nekaj njihovih besed, pa še te se niso

bogve kako razločno slišale — drugi pa so bili spet naravnost klepetavi. Nihče od vseh dvajsetih pa ni v sanjah povedal kaj presenetljivega, nenavadnega. Govorili so o sedanjih razmerah, tožili da so lačni ali žejni, nekdo je na primer v spanju deklamiral neko pesem, ki se je je bil naučil v šoli, eden tistih dvajsetih pa je govoril o gledališki predstavi, ki jo je bil pred kratkim gledal. Nihče pa ni povedal v sanjah kaj indiskretnega ali izdal kakšne svoje tajne. Dokazali pa so pri teh poskusih še to, da je celo s hipnotiziranjem zelo težko pripraviti spečega človeka do tega, da bi povedal kakšno svojo tajno.

Največji jelenov rog iz predzgodovinske dobe

Iz Kodanja poročajo: Na danskem otoku Fünen so zadnje čase kopal nek velik jarek, pri tem pa našli na zanimivo najdbo, o kateri strokovnjaki sodijo, da je še iz predzgodovinske dobe, izza časov, ko je v Evropi vladala ledena doba. Izkopali so pri tistih delih velikanski rog, kakršne so v onih pradžnih časih nosile današnji jelenom podobne živali. Rog je res izredno dolg, saj meri celih 112 centimetrov. Dozdaj najdaljši jelenov rog iz davne zemeljske preteklosti je tisti, ki ga imajo shranje.

nega v kodanskem muzeju in meri le 80 cm. Novo odkritje torej dokazuje, da so v predzgodovinski dobi — seveda če je mnenje arheologov glede starosti zadnjič izkopanega roga pravilno — živeli v Evropi, ali vsaj v deželah sedanje Danske, še dosti večji jeleni, kot pa so doslej strokovnjaki mislili.

Teden s tremi četrtki

Ne boste verjeli, da ima en sam teden lahko kar tri četrtke, pa se je vendar tudi to že zgodilo, in sicer meseca oktobra leta 1582, ko so v gregorijanskem koledarju preskočili deset dni, da bi ga spravili v sklad z julijanskim. Tedaj je bil od 1. do

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Trobenta.

Gospod Lepic se je prav to jutro vrnil iz Pariza. Odpira svoj kovček. Iz njega jemlje darila za Feliksa in Ernestino, lepa darila, ravno taka (kako čudno!), ki sta o njih sanjala vso noč. Potem pa pogleda gospod Lepic z rokami na hrstu hudo mušno Korenčka in mu reče:

»In ti, kaj ti je ljubše: trobenta ali pištola?«

Po pravici povedano, je Korenček bolj preudaren kakor pa predrzen. Rajši bi imel trobento, ker se taka reč ne sproži v roki. Ampak vedno je slišal praviti, da se deček njegove starosti lahko resno igra samo z orožjem, s sabljami, z vojaškimi rečmi. Dorasel je do starosti, ko naj že voha smodnik in uničuje stvari. Njegov oče pozna otroke: prinesel je, kakor je treba.

»Ljubša mi je pištola,« pravi predrzno, prepričan, da je uganil.

Dovolil si je, več in dodal celo:

»Nikar več ne skrivaj, saj jo že vidim!«

»Ah,« pravi gospod Lepic v zadregi, »ljubša ti je pištola! Torej si se spremenil?«

Korenček se v hipu znajde:

»Ampak ne, daj no, papa, to je bila le šala. Pomiri se, še ne zmenim se ne za pištolo. Daj mi brž mojo trobento, da ti pokazem, kako rad bom pihal vanjo.«

Gospa Lepicova: »Zakaj potem lažeš? Da bo oče žalosten, kaj ne? Kdor ima rad trobento, ne govori, da ima rad

pištolo, zlasti pa ne reče, da vidi pištolo, če ne vidi nič. Da boš imel nauk, ne dobiš ne pištolo ne trobente. Le dobro si jo oglej: tri rdeče volnene bunkice ima in zastavico z zlatimi resami. Dosti si jo gledal. Zdjaj pa pojdi v kuhinjo pogledat, če sem tam. Izgini, teci in piskaj na prste.«

Prav na vrhu omare, na kupu belega perila, zavita v svojo tri rdeče bunkice in svojo resasto zastavico čaka Korenčkova trobenta, da zatrobi nanjo, nedosegljiva, nevidna, nema kakor trobenta poslednje sodbe.

Čop.

Gospa Lepicova zahteva, da ji hodita sinova ob nedeljah k maši. Napravijo ju in Ernestina sama vodi njuno napravljajanje ter pri tem tvega, da se še sama ne bo utegnla pravočasno napraviti. Ona izbira kravate, pili nohte, izbire molitvenika in da najdbelejšega Korenčku. Zlasti pa namaže svoja brata s pomado. To je njena straš.

Če si ji Korenček kakor kak Jur s pušo da mazati, jo pa Feliks opozarja, da se bo lepega dne razjezil; zato ga Ernestina vleče:

»To pot,« pravi, »sem se spozabila, nisem te nalašč namažala, in prisegam ti, da te od prihodnje nedelje dalje ne bom več.« In vedno se ji posreči, da mu je primaže za prst debelo po laseh.

»Boš videla, da bo nesreča,« pravi Feliks. To jutro spet sedi ovit v brisačo in drži glavo sklonjeno. Ko se Ernestina smuka okoli njega, se dela, da ne sliši nič.

»Vidiš,« pravi, »ubogam te, da ne boš godrnjal. Glej zaprti lonček na kaminu. Ali nisem pridna? Sicer nimam pri tem nikake zasluge. Za Korenčka bi bilo treba cementa, tebi pa je pomada nepotrebna. Tvoja lasje se sami od sebe kodrajo in sučejo. Tvoja glava je podobna cvetači in tale preča bo trajala do noči.«

»Hvala ti,« pravi Feliks.

Vstane ko da nič ne sumi. Ne zdi se mu niti, da bi se sam prepričal kakor ponavadi, ko si potegne z dlanjo po laseh. Ernestina ga do kraja napravi, ga našemi in mu potegne na roke rokavice iz bele kosmate svile.

»Končano?« pravi Feliks.

»Bleštiš kakor princ,« reče Ernestina, »manjka ti samo še čepica. Pojdi ponjo v omaro.«

Toda Feliks se zmoti in gre mimo omare. Planc h kredenci, jo odpre, pograbi steklenico vode in si jo zlije ravnodušno na glavo.

»Saj sem te bil opozoril, sestra,« pravi. »Ne trpim, da me kdo vleče. Premajhna si še, da bi vodila za nos dolgina, kakršn sem jaz. Če me še enkrat namažeš, ti vržem pomado v vodo.«

Lasje so se mu razpotegnili v štrane, voda curlja z njegove nedeljske obleke in ves premočen čaka, da ga preoblečejo ali da ga sonce posuši: vseeno mu je.

»Kakšen dečko!« pravi, sam pri sebi Korenček, ves trd od občudovanja. »Nikogar se ne boji. Če bi ga poskušal posnemati, bi se mi smejala. Boljše je, da jo pustim v veri, da mi je pomada všeč.«

A medtem ko se Korenček iz navade vda v svojo usodo, ga njegovi lasje brez njegove vednosti maščujejo.

Nekaj časa po sili čepa pod pomado in se delajo mrtve. Potem se razmajejo in z nevidnim sunkom načenjajo svojo lahko, svetlikajočo se vrhno plast, jo predirajo, jo razganjajo.

Kakor slamnata streha, ki se taja.

In kmalu se vzdigne v zrak prvi čop in svobodno zaštrli kvišku.

Kopanje.

Ker bo kmalu odbilo četrto uro, prebudi Korenček mrzlično gospoda Lepica in brata Feliksa, ki spita na vrtu pod leščevjem.

»Ali gremo?« pravi.

Feliks: »Pojdimo, prinesi kopalne hlačke.«

Gospod Lepic: »Najbrž je še prevroče.«